

викладачів та студентів відповідального ставлення до своєї роботи та не порушення норм академічної доброчесності.

Список посилань

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відом. Верховної Ради України. 2017. № 38–39. С. 380.
2. Зубенко О. В. Штучний інтелект і вивчення іноземної мови. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. Вип. 27, Т. 2. С. 80–85.
3. Філіпенко Л.В., Думанський О.В., Козак О.В. Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні візії*. Секція: Освіта/Педагогіка. 2023. Вип. 19. С. 90–98.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-35>

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Власова В. П.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, публічного управління
та адміністрування
Державний університет інфраструктури та технологій
м. Київ, Україна*

Питання про взаємозв'язок етики та науки, а також науковість етики, завжди були досить заплутаними. Ще в античні часи, коли наука тільки народжувалася, етичні аспекти вже цікавили мислителів. У двадцять першому столітті інтерес до етичних аспектів наукових досліджень постійно зростає. Це зумовлено перш за все розширенням доступу всіх охочий до різних джерел інформації, розвитком штучного інтелекту (ШІ).

Наразі ця тема є досить актуальною. Науковці різних сфер приділяють їй значну увагу. Практично всі дослідники вважають, що необхідно знайти баланс між використанням новітніх технологій та забезпеченням етичних стандартів у наукових дослідженнях.

На офіційному сайті Центру академічної етики та досконалості в освіті «Етос» розміщене наступне тлумачення поняття «наукова етика». «Наукова етика – сукупність норм, моральних принципів і правил,

визнаних науковою спільнотою. Наукову етику розглядають передовсім відносно проведення наукових досліджень ученого і оприлюднення/публікацій їх результатів» [1].

Фахівці центру акцентують на тому, що відтоді, як наукова діяльність стала професійною діяльністю вченого, етика науки визнається як одна з галузей професійної етики. Тому цілком природно, що у 2009 році Національною академією наук було прийнято «Етичний кодекс ученого України». В даному кодексі чітко прописані загальні етичні принципи вченого.

На думку авторки, баланс між використанням новітніх технологій та забезпеченням етичних стандартів у наукових дослідженнях буде досягнуто, в тому разі коли науковці будуть не тільки знати, а й дотримуватися нижче процитованого принципу:

«Учений несе моральну відповідальність за наслідки своєї діяльності, що можуть впливати на розвиток людства або природи. Вчений повинен протидіяти отриманню результатів, що суперечать принципам гуманізму» [2]. Виходячи з вище сказаного, ШІ є одним з інструментів наукових досліджень, який значно розширює можливості вченого і водночас накладає на нього додаткову відповідальність.

У 2020 році Кабінетом міністрів була схвалена «Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні» [3]. В окремий розділ даної концепції виділено питання правового регулювання та етики. В документі зазначено про необхідність розроблення Етичного кодексу штучного інтелекту за участю широкого кола зацікавлених сторін. Також поставлено завдання опрацювання питання щодо необхідності врегулювання суспільних відносин у сфері розвитку штучного інтелекту на законодавчому рівні.

Переважає більшість науковців використовує ШІ для аналізу даних та моделювання. Завдяки ШІ можна реально зекономити на витрати пов'язаних із дослідженнями, що при хронічному недофінансуванні вітчизняної наукової діяльності [5] є вкрай важливо. Штучний інтелект прискорює всі процеси, але не бере на себе відповідальності за результати, вся відповідальність залишається за науковцем.

У 2020 році Європейська Комісія оприлюднила «White Paper on Intellectual Property and Artificial Intelligence» [4]. В даному документі розглядаються не лише різні аспекти інтелектуальної власності, а й проблеми етики та безпеки в контексті подальшого розвитку ШІ.

Як бачимо, етичні проблеми використання ШІ турбують всю європейську спільноту.

Навіть такий стислий огляд даної проблеми дає підстави зробити висновки про те, що етичні проблеми використання ШІ в наукових дослідженнях моніторяться та вирішуються на різних рівнях державного управління та наукової спільноти. У вітчизняній практиці використовується досвід ЄС, та визначаються власні шляхи утримання

балансу між використанням новітніх технологій та забезпеченням етичних стандартів у наукових дослідженнях.

В подальших дослідженнях буде приділено більше уваги Стратегії розвитку штучного інтелекту в Україні.

Список посилань

1. Центр академічної етики та досконалості в освіті «Етос» URL: <http://e-csr.org.ua/index.php/node/16> (дата звернення 15.10.2023)

2. Етичний кодекс ученого України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text> (дата звернення 15.10.2023)

3. «Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#n8> (дата звернення 15.10.2023)

4. White Paper on Artificial Intelligence including follow-up URL: <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-europe-fit-for-the-digital-age/file-white-paper-artificial-intelligence-and-follow-up> (дата звернення 15.10.2023)

5. Коба В.Г., Тарновська І.В., Власова В.П. Фінансове забезпечення наукових досліджень в Україні: сучасний стан та шляхи покращення. *Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури та технологій: Серія «Економіка і управління»*. Вип. 52 К.: ДУІТ, 2022. С. 33–41. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/76> (дата звернення 15.10.2023)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-36>

ВАЖЛИВІСТЬ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Волошин В. М.

*кандидат психологічних наук,
асистент кафедри права, професійної
та соціально гуманітарної освіти*

*ЗВО «Подільський державний університет»
м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна*

Сучасний світ постійно стрімко розвивається. Це потребує від людини постійних змін. Змін в мислені, змін в поведінці. Особливо для тієї людини, яка бажає бути успішною. В більшості випадків щоб бути успішним потрібно мати високий рівень освіти. Високий рівень освіти